

U kijkt naar porno? Respect!

Mannen die naar porno kijken, hebben meer respect voor vrouwen. Die conclusie van een groot Vlaams onderzoek wekt verbazing, want leidde porno niet tot een generatie jongens voor wie klaarkomen in het gezicht van het meisje de norm is?

BARBARA DEBUSSCHERE

Porno kijken vergroot de kans op vreemdgaan en relatiebreuken.'

'Wie porno kijkt, objectivert en denigreert vrouwen.'

'Door porno zien jongeren seks als een spelletje en gaan ze respectloos met elkaar om.'

Het zijn maar enkele berichten over porno-consumptie. De laatste uitspraak komt van Goedele Liekens, die zich zorgen maakt over hoe porno de ideeën over wat seks en relaties zijn – vooral bij jongeren – zou verzieken.

Onlogisch lijkt het niet dat het je echte relaties beïnvloedt als je kickt op filmpjes van rambo's die opgespoten, altijd geile vrouwtjes in de meest uit-zinnige standjes berijden. Een ongebruikelijk trio van conservatieven, feministes en opvoeders strijdt dan ook al decennia tegen porno. Nu die maar één muisklik verwijderd is, verhevigt die strijd.

De ongerustheid is gebaseerd op onderzoek naar hoe in pornofilms vaak fysieke en verbale agressie tegen vrouwen voorkomt en hoe mannen die vaak naar porno kijken sneller geneigd zijn intimiteit met hun partner te ontlopen of hen vragen allerlei vernederende of pijnlijke handelingen te ondergaan.

De Britse professor sociologie Gail Dines

(University of Salford) stelt: "Door de porno-industrie en de pornificatie van de maatschappij groeit een hele generatie jongens op die denkt dat seks pas goed is als je klaarkomt in het gezicht van een meisje."

Maar nu komen Gentse onderzoekers met resultaten van een online-enquête bij 4.500 pornokijkers die daar volledig haaks op staan (DM 4/6). Het idee dat vrouwen door porno herleid worden tot seks-slavinnen, raakt volgens dit eerste grote Vlaamse porno-onderzoek kant noch wal. Mensen geboren tussen 1986 en 2001 die iets meer naar internetporno kijken, hebben

'Het idee dat porno je relatie bepaalt, is sterk overdreven. Het wordt gepropageerd door mensen met een moralistische agenda'

ERICK JANSSEN
PROF. SEKSUOLOGIE (KU LEUVEN)

© LEVI JACOBS

zelfs een positievere houding tegenover de andere sekse, in vergelijking met wie minder porno kijkt.

Slecht uitgevoerd onderzoek

Vanwaar die grote tegenstrijdigheid?

“Het hangt ervan af of je je baseert op klas-gesprekjes of kleine onderzoekjes óf op gedegen uitgevoerde grotere studies, zoals een recente Zweedse studie bij tieners, die niet ondersteunt wat mevrouw Liekens beweert”, zegt professor seksuologie Erick Janssen (KU Leuven).

Hoewel tegenstanders zwaaien met studies over hoe schadelijk porno is, benadrukken Janssen en andere experts dat er drie soorten onderzoek zijn: slecht uitgevoerd, uitgevoerd door mensen die vraagstelling en uitkomsten zodanig sturen dat die hun visies bekrachtigen, én degelijk onderzoek. De rampberichten komen doorgaans uit de eerste twee categorieën.

Nu is nagaan hoe porno kijken je houding en gedrag beïnvloedt, wel geen sinecure.

“Idealiter volg je een grote groep jarenlang om uit te maken of porno tot ‘pornogedrag’ leidt, dan wel een resem andere zaken zoals opvoeding, relationele ervaringen, scholingsgraad, culturele context, vriendengroep of persoonlijkheid. Die studies bestaan niet”, zegt Janssen.

Toch is er goed onderzoek. “Het lijkt logisch dat porno je kijk op seks deels bepaalt. Die vraag is ook legitiem. Maar na bijna dertig jaar expertise kan ik alleen maar zeggen dat het degelijke onderzoek geen negatieve impact van porno op het gedrag aantoonde”, zo vervolgt professor Janssen, die ook aan het vermaarde The Kinsey Institute werkte.

“Er zijn indirecte correlaties en er is altijd een kleine minderheid mensen die problematisch omgaat met seks en intimiteit en bij wie porno dat versterkt”, zegt Janssen. “Maar het idee dat porno je relatie bepaalt, is sterk overdreven. Het wordt gepropageerd door mensen met een moralistische agenda.”

Ook seksuologen Rika Ponnet, Wim Slabbinck – die twee scripties over het thema schreef – en

Alexander Witpas wijzen unisono op de gekleurde bril en dito resultaten van veel, voornamelijk Amerikaanse studies die vaak komen overwaaien. “Alsof Filip Dewinter onderzoek naar migratie zou uitvoeren”, zegt Witpas.

Slabbinck: “Het zijn lobbygroepen zoals die van Dines. Ze produceren en financieren onderzoek dat wetenschappelijk lijkt, maar het niet is. Door de vraagstelling alleen al kun je vooral negatieve aspecten benadrukken.”

Maar wat weten we dan wel zeker over onze verhouding met dit genre waar de grootste miljardenindustrie ter wereld op drijft?

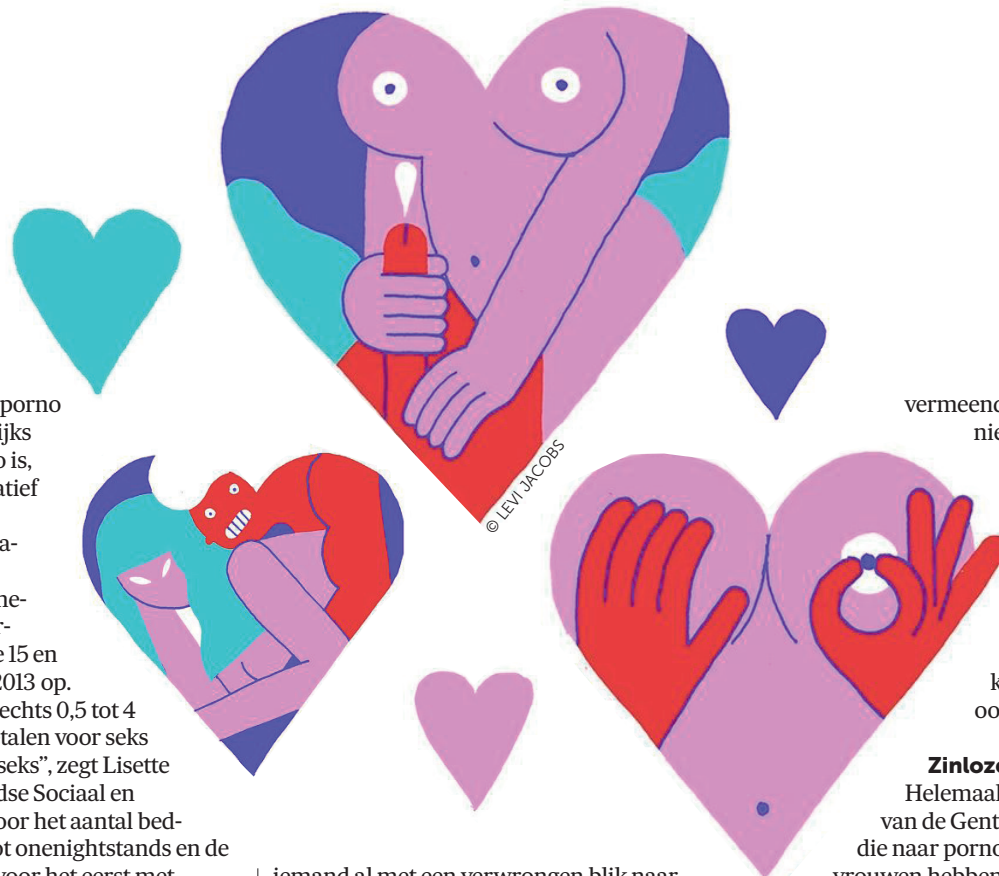
Dat zo’n drie kwart van de mensen – man en vrouw, jong en oud – kijkt. Eén Scandinavisch onderzoek stelt dat 99 procent van de jongens en 86 procent van de meisjes op hun zestiende al pornofilms hebben gezien. Vrouwen kijken minder dan mannen, maar nu ook weer niet zoveel minder. Het Grote Orgasme Onderzoek van Slabbinck toont dat een meerderheid (65 procent) van de vrouwen enkele keren per maand of per jaar kijkt.

Geen enkel verband

Ondertussen telt de porno-industrie heel wat meer vrouwelijke regisseurs dan Hollywood en vrouwen kijken ook naar de clichéporno. “De voorkeuren van man en vrouw tonen meer gelijkenissen dan verschillen”, zegt Slabbinck.

Bovendien blijkt dat mannen het meest naar ‘amateurporno’ kijken: homemade beelden met onbetaalde modellen met gewone lichamen. Ze zoeken dus eerder de girl next door dan de onderdanige bimbo.

Franse onderzoekers toonden ook al aan dat de populairste porno de huis-tuin-en-keuken-variant is; dat de categorie die de opgeblazen borsten en lippen zoekt, een kleine niche is en dat hardcoreporno slechts 4 procent van de consumenten bekoort. En volgens het Nederlandse onlinemedium *De Correspondent*, dat het aantal kliks en de datum van clips analyseerde, worden extreme filmpjes steeds minder vaak bekeken. →

Ook is aangetoond dat porno het gedrag in bed nauwelijks bepaalt en dat als dat al zo is, het zowel positief als negatief kan zijn, want porno kan prikkelend zijn en de fantasie stimuleren.

Onder andere een online-bevraging bij 4.600 Nederlandse jongeren tussen de 15 en 25 jaar oud wees daar in 2013 op. “Porno kijken verklaart slechts 0,5 tot 4 procent van gedrag als betalen voor seks of deelnemen aan groepsseks”, zegt Lisette Kuyper van het Nederlandse Sociaal en Cultureel Planbureau. “Voor het aantal bedpartners, de bereidheid tot onenightstands en de leeftijd waarop jongeren voor het eerst met iemand naar bed gaan, is er geen enkel verband.”

Ponnet is niet verbaasd. “Je seksuele attitudes hangen van heel andere dingen af, zoals je opvoeding, scholingsgraad en hoe er thuis over seks wordt gepraat. Lager opgeleiden hebben bijvoorbeeld sterker de neiging om wat ze op tv of internet zien, te beschouwen als standaard. Dat vrouwen onderdanig zijn of dat anale seks de norm is, bijvoorbeeld. Maar dat is slechts bij een heel kleine minderheid zo”, zegt Ponnet.

Alcohol

De andere seksuologen wijzen er eveneens op dat mensen, ook jongeren, geen leeghoofden zijn die gedrag dat ze in films zien klakkeloos overnemen. “Wie veel het computerspel *Grand Theft Auto* speelt, rijdt ook geen mensen omver en mensen die veel naar horror kijken, moorden geen dorpen uit”, zegt Slabbinck.

Er wordt ook heel wat afgelachen. “Sommige clips zijn zodanig overdreven dat het net cartoons zijn”, zegt Ponnet.

Als er al negatieve effecten zijn, is het omdat

iemand al met een verwrongen blik naar zichzelf of de ander kijkt. Janssen: “Vergelijk het met alcohol. Iemand die agressief, depressief of seksistisch is en veel drinkt, dreigt nog agressiever, depressiever en seksistischer te worden.”

Zo vindt Alan McKee (Queensland University of Technology) in zijn studie bij ruim duizend kijkers geen enkel verband tussen porno kijken en seksisme. Maar wie seksistische opvattingen heeft, is doorgaans een oudere rechtse man met een lage opleiding in landelijk gebied. Keer op keer blijkt dat de positieve of negatieve effecten van porno kijken weinig te maken hebben met de porno, maar met de kijker zelf. Porno versterkt wat er al is.

“De zogenaamde verderfelijke impact van de seksclips strookt ook niet met het gegeven dat de leeftijd waarop jongeren voor het eerst seks hebben, stabiliseert en zelfs stijgt. Het is echt onzin dat de jeugd steeds losbandiger is en al helemaal dat porno de oorzaak is”, zegt Witpas.

Specifiek over jongeren concludeerde seksuoloog Paul Enzlin (KU Leuven) eerder al dat porno wel veel toegankelijker is dan vroeger, maar het

vermeende negatieve effect wordt tenietgedaan door discussie en gesprekken tussen jongeren. Ze weten van elkaar dat ze kijken, praten erover en lachen ermee.

Sommigen ontwaren zelfs positieve effecten omdat het een uitlaatklep kan zijn. Slabbinck: “Porno kan frustraties wegnemen, ook in relaties.”

Zinloze paniek

Helemaal opmerkelijk is de bevinding van de Gentse seksuologen dat mannen die naar porno kijken, meer respect voor vrouwen hebben dan wie niet kijkt. Dat schrijven experts echter vooral toe aan de groep die deelnam. Mensen die bereid zijn om aan een enquête over porno mee te doen, zijn wellicht al opener, communicatiever en ruimdenkend, zo luidt de hypothese. Bewijs dat porno direct het respect voor vrouwen verhoogt, moeten we er nu ook niet in zien.

Is er over de impact van porno dan helemaal niets negatiefs te melden?

“Een groot deel is seksistisch”, zegt Witpas. “Ook weten we dat je partner ongerust en ongelukkig kan worden als jij alleen nog naar porno kijkt en geen moeite meer doet voor je echte relatie. En ja, er is een kleine, kwetsbare groep die het niet goed onder controle heeft of bij wie porno samengaat met schadelijk gedrag.”

Het dan maar problematiseren, is echter geen oplossing. Hoe sterker je het weert, hoe aantrekkelijker en hoe groter de kans op verslaving en excessen, zo blijkt. In regio's waar porno nauwelijks toegankelijk is, ligt het aantal verkrachtingen bijvoorbeeld hoger. Witpas: “Net het erover hebben in het gezin, het dagelijkse leven of op school in relatie- en sekslessen, vermijdt excessen. Een taboe maken van iets wat deel is van onze cultuur, wakkert buitensporigheden aan.”

Want de mens heeft altijd al zinnenprikkelende plaatjes geconsumeerd, gemaakt en opgezocht. Muurtekeningen in Pompeï, prenten uit de middeleeuwen, foto's en boekjes uit latere tijden getuigen daarvan. “We zijn seksuele en voyeuristische wezens, en sinds de strenge moraal die zich in de 19de eeuw installeerde en het ontstaan van het genre, is de aantrekking alleen maar groter geworden”, zegt Witpas.

Daarom is de morele paniek niet alleen ongefundeerd, maar vooral zinloos. Witpas: “Simpelweg omdat wij verbeeldingskracht hebben, zullen mensen altijd fantaseren over wat hen opwindt, en fantasieën wijken vaak af van de werkelijkheid en van de sociale norm. Porno inperken kan daar niets aan veranderen.”

‘Een taboe maken van iets wat deel is van onze cultuur, wakkert buitensporigheden aan’

ALEXANDER WITPAS
SEKSUOLOOG